

Силабус курсу Демократія: від теорії до практики

Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань – 29 Міжнародні відносини
Спеціальність – 293 Міжнародне право
Освітньо-професійна програма – «Міжнародне право»

Рік навчання: I
Семестр: II

Кількість кредитів: 4
Мова викладання: українська

Керівник курсу

д.е.н., доц. **Кравчук Наталія Ярославівна**
Пройшла навчання з інтерактивних методик викладання курсу з громадянської освіти «Демократія: від теорії до практики» від Міжнародної фундації виборчих систем (IFES)

Контактна інформація

nataliakravchuk7@gmail.com, +380673403371

Опис дисципліни

Мета курсу – розвиток знань, навичок і ставлень, які пов'язані з ефективним демократичним громадянством студентів. Курс охоплює такі основні тематичні компоненти: філософські засади демократичного врядування; права людини; конституціоналізм, ліберальна демократія та їх розвиток в Україні; громадянське суспільство й демократія; громадянська участь.

Курс передбачає насичені *інтерактивні заняття* замість лекцій; формування та розвиток дослідницьких і проєктних навичок, набуття реального досвіду творення суспільних змін (*через студентські проєкти громадської дії*). У процесі вивчення курсу через *інтерактивні методики та проєкти громадської дії* студенти розвинуть:

Знання: філософських засад демократичного врядування та принципів демократії; прав людини; конституціоналізму, ліберальної демократії (з урахуванням уроків історії) та їх розвитку в сучасній Україні; громадянського суспільства й основних демократичних процесів; форм та методів громадянської участі.

Навички: критично мислити; приймати поінформовані, відповідальні рішення; аналізувати й оцінювати інформацію; обговорювати питання та розглядати різні точки зору; визнавати роль упередженості, точки зору та контексту, а також оцінювати надійність джерела; вивчати актуальні проблеми та події; формулювати питання на основі інформації; використовувати ефективні методи, джерела та інструменти для пошуку інформації; узагальнювати інформацію в письмовій, графічній та усній формах; співпрацювати з іншими для досягнення мети; забезпечувати лідерство; вирішувати проблеми; будувати ефективну та раціональну аргументацію.

Ставлення: визнання людиною потреби брати на себе особисту, політичну та економічну відповідальність як громадянина; повага до цінності та гідності кожної людини; повага та довіра до інституцій влади; повага до верховенства права; толерантність до поглядів та стилів життя, що відрізняються від власних; відчуття здатності ефективно впливати на досягнення змін у своїй спільноті; відчуття громадянської відповідальності, що розглядається як сприяння здоровій, дієвій демократії через поінформовану, вдумливу та ефективну участь у суспільному житті.

Структура курсу

Години (лек. / сем.)*	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / 1	1. Філософські засади демократичного врядування	Курс та його тематичне наповнення спрямовані на формування у молодих людей громадянських компетентностей.	Інтерактивні вправи; студентський проект
2 / 1	2. Принципи демократії	<i>Основні результати навчання</i> у рамках курсу полягають у такому:	Інтерактивні вправи; студентський проект
2 / 1	3. Права людини	1. <i>Створення можливостей для широкого залучення студентів до громадянської участі</i> (студенти набудуть таких навичок як, здатність висловлювати свої думки, обмінюватися інформацією, слухати та ділитися знаннями з іншими, а також співпрацювати, щоб досягти цілей; цьому не можна «навчити» під час лекцій, такі навички можуть бути сформовані лише через інтерактивні методики навчання, які покладені в основу кожного заняття);	Інтерактивні вправи; студентський проект
2 / 1	4. Міжнародні конвенції та практики про права людини		Інтерактивні вправи; студентський проект
2 / 1	5. Конституціоналізм, ліберальна демократія та їх розвиток в Україні		Кейс; студентський проект
2 / 1	6. Механізми демократії в Україні	2. <i>Заохочення студентів до рефлексії щодо вивченого матеріалу</i> (студенти зрозуміють, що участь у демократії вимагає певних громадянських ставлень, серед яких – визнання цінності співпраці, повага до різних поглядів, розуміння того, що компроміс є необхідним та корисним, і усвідомлення того, що демократичний процес не завжди простий; саме рефлексія над викликами та перевагами свого досвіду допоможе розвинути такі ставлення);	Інтерактивні вправи; студентський проект
2 / 1	7. Характеристики громадянського суспільства		Дебати; студентський проект
2 / 1	8. Громадянське суспільство у демократичних реформах у країнах Східної Європи	3. <i>Включення в курс практики безпосередньої участі у вирішенні суспільно важливих проблем</i> (студенти усвідомлять складність суспільних проблем через свою безпосередню участь у їх вирішенні; вони також отримають нову інформацію, поглиблюють своє розуміння щодо взаємопов'язаності суспільно важливих проблем);	Кейс; студентський проект
2 / 1	9. Виклики, пов'язані з громадянським суспільством		Інтерактивні вправи; студентський проект
2 / 1	10. Громадянство і демократія	4. <i>Розгляд проблем з різних точок зору</i> (студенти навчатимуться розглядати проблему з різних точок зору, щоб напрацювати практику прийняття поінформованих та обґрунтованих рішень; вони також зрозуміють, що вміння дебатувати, генерувати свої та приймати чужі ідеї є важливими складовими ефективної громадської участі, і що нерідко існує більше, ніж одна правильна відповідь на питання; навчатимуться приймати ідеї та думки, що відрізняються від власних);	Інтерактивні вправи; студентський проект
2 / 1	11. Типи громадян		Інтерактивні вправи; студентський проект
2 / 1	12. Активні громадяни		Інтерактивні вправи; студентський проект
2 / 1	13. Студентський проект	5. <i>Розвиток критичного мислення та практичних навичок громадянської участі</i> (у рамках курсу студентам буде надано можливості практикуватися у прийнятті рішень, розв'язанні проблем, комунікації, співпраці, аргументації та участі).	Підготовка групової презентації
4 / 2	14. Студентський проект		Презентація проекту

* Курс передбачає насичені *інтерактивні заняття* замість лекцій; *практичну індивідуальну та групову роботу над студентськими проектами громадської дії*, замість типових семінарів чи практичних занять.

Літературні джерела

1. Демократія: від теорії до практики / [Г. Берроуз, І. Совсун, С. Буров та ін.]. Київ, 2019. 285 с.
2. Загальна декларація прав людини. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
3. Закон України «Про громадські об'єднання» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2013. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
4. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» // Відомості Верховної Ради України. 1998. С. 99.
5. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. 1996.
6. Політичні трансформації у країнах Центральної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть: Навчальний посібник / Упорядник М. Лендъел. Ужгород: «Ліра», 2016. 464 с.
7. Хартія Ради Європи з освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини. Київ: Основа, 2017. 44 с.
8. Dalton R. Citizenship Norms and the Expansion of Political Participation / Russel J. Dalton. // Political Studies. 2018. №56. С. 76-98.
9. Democracy Index 2017: Free speech under attack // The Economist Intelligence Unit. 2018. URL: http://pages.eiu.com/rs/753-RIQ-438/images/Democracy_Index_2017.pdf.
10. O'Brien E. Democracy for All: Human Rights and Street Law Legal Literacy Programs / Edward L. O'Brien. 2019. URL: <http://www.nyslawreview.com/wp-content/uploads/sites/16/2014/11/O'Brien.pdf>.

*Курс забезпечений сучасними навчальними матеріалами для студентів: цифровою платформою для онлайн-навчання; підручником і робочим зошитом (в PDF-форматі) та методичними розробками для викладача.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагиату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3
30%	40%	30%
Усне опитування під час занять (1-6 теми) – 10 балів за тему макс. – 60 балів Модульна контрольна робота (теми 1-6) – макс. 40 балів	Усне опитування під час занять (7-12 теми) 10 балів за тему – макс. 60 балів Модульна контрольна робота (теми 7-12) – макс. 40 балів	Підготовка проекту – макс. 35 балів Захист проекту – макс. 35 балів Участь у тренінгах – макс. 30 балів

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом